

برنامه شتاب‌دهی تحول علوم انسانی

تحول در علوم انسانی رایج یکی از ضروریات نظام اسلامی است که بیش از یک دهه مورد تأکید و مطالبه مقام معظم رهبری قرار گرفته، روندی که بسیار طول کشیده و هنوز به نقطه قابل قبولی نرسیده است. این برنامه به منظور تسریع و شتاب دادن به این حرکت ضروری تدوین شده و اجرا می‌گردد.

مطالبات مقام معظم رهبری

۱. «ما بایستی در علوم انسانی اجتهاد کنیم؛ نباید مقلد باشیم ... حرف من این است که در باب علوم انسانی کار عمیق انجام بگیرد و صاحبان فکر و اندیشه در این زمینه‌ها کار کنند ... مبانی علوم انسانی در غرب از تفکرات مادی سرچشمه می‌گیرد. هر کس که تاریخ رنسانس را خوانده باشد، دانسته باشد، آدمهایش را شناخته باشد، این را کاملاً تشخیص می‌دهد» (۱۳۹۰/۵/۱۹)
۲. «همه‌ی دانشها، همه‌ی تحرکات برتر در یک جامعه، مثل یک کالبد است که روح آن، علوم انسانی است. علوم انسانی جهت می‌دهد، مشخص می‌کند که ما کدام طرف داریم می‌رویم، دانش ما دنبال چیست. وقتی علوم انسانی منحرف شد و بر پایه‌های غلط و جهان‌بینی‌های غلط استوار شد، نتیجه این میشود که همه‌ی تحرکات جامعه به سمت یک گرایش انحرافی پیش میرود.» (۱۳۹۰/۷/۱۳)
۳. «علوم انسانی هوای تنفسی مجموعه‌های نخبه کشور است که هدایت جامعه را بر عهده دارند بنابراین آلوده یا پاک بودن این هوای تنفسی بسیار تعیین کننده است ... اصلاح در علوم انسانی و تحول در سینما و تلویزیون بدون اصلاح پایه‌های معرفتی علوم انسانی غربی امکانپذیر نیست و اصلاح این پایه‌ها نیز در گرو ارتباط مؤثر با حوزه‌های علمیه و علمای دین است.» (۱۳۹۱/۱۲/۱)
۴. «به نظر بنده اساسی‌ترین کار هم این است که مبنای علمی و فلسفی تحول علوم انسانی باید تدوین بشود؛ این کار اساسی و کار اولی است که بایستی انجام بگیرد.» (۱۳۹۲/۹/۱۹)
۵. «مبنای علوم انسانی غربی، مبنای غیرالهی است، مبنای مادی است، مبنای غیر توحیدی است؛ این با مبانی اسلامی سازگار نیست، با مبانی دینی سازگار نیست. علوم انسانی آن‌وقتی صحیح و مفید و تربیت‌کننده‌ی صحیح انسان خواهد بود و به فرد و جامعه نفع خواهد رساند که براساس تفکر الهی و جهان‌بینی الهی باشد؛ این امروز در دانشهای علوم انسانی در وضع کنونی وجود ندارد؛ روی این بایستی کار کرد، فکر کرد. البته این کار، کار شتاب‌آلودی نیست - کار بلندمدتی است.» (۱۳۹۳/۴/۱۱)
۶. «تحول در علوم انسانی که به دلایل بسیار یک امر لازم و ضروری است، نیاز دارد به جوششی از درون و حمایتی از بیرون. خوشبختانه جوشش از درون امروز هست ... حمایت

از بیرون هم باید وجود داشته باشد.» (۱۳۹۴/۴/۱۳)

۷. «هم فقه ما، هم جامعه‌شناسی ما، هم علوم انسانی ما، هم سیاست ما، هم روشهای گوناگون ما باید روزبه‌روز بهتر بشود، منتها به دست آدمهای خبره، به دست آدمهای وارد، به دست انسانهای اهل تعمق و کسانی که اهلیت ایجاد راه‌های نو را دارند؛ نیمه‌سوادها و آدمهای ناوارد و مدعی نمیتوانند کاری انجام بدهند» (۱۳۹۵/۳/۱۴)

۸. «ما حالا می‌خواهیم وارد بشویم و این مسائل را از آن ریشه‌ی به اصطلاح غیر دینی یا بعضاً ضدّ دینی آن جدا کنیم و به یک منشأ قرآنی و یک منشأ دینی و وحیانی متصل کنیم. خب این خیلی مهم است؛ این یک تسلط اساسی بر کارهای دیگران لازم دارد؛ ما باید بدانیم که دیگران در این زمینه‌ها چه کرده‌اند.» (۱۳۹۶/۳/۱)

۹. «چرا در زمینه‌ی علوم انسانی وقتی گفته میشود که بنشینیم فکر کنیم و علوم انسانی اسلامی را پیدا کنیم، یک عده‌ای فوراً برمی‌آشوبند که «آقا! علم است؟ علم است؟ در علوم تجربی که علم بودنش و نتایجش قابل آزمایش در آزمایشگاه است، این همه غلط بودن یافته‌های علمی روزبه‌روز دارد اثبات میشود، آن وقت شما در علوم انسانی توقع دارید [غلط نباشد]؟ در اقتصاد چقدر حرفهای متعارض و متضاد وجود دارد! در مدیریت، در مسائل گوناگون علوم انسانی، در فلسفه، این همه حرفهای متعارض وجود دارد؛ کدام علم؟ علم آن چیزی است که شما به آن دست پیدا کنید، بتوانید بفهمید آن را، از درون ذهن فعال شما تراوش بکند. باید دنبال این باشیم که ما تولید علم بکنیم؛ تا کی مصرف کنیم علم این‌و آن را؟» (۱۳۹۷/۳/۲۰)

سرفصل‌های مطالبات رهبری

۱. اهمیت علوم انسانی

۱/۱. علوم انسانی جهت‌دهنده به همه دانش‌ها و تحرکات جامعه

۱/۲. علوم انسانی مانند هوای تنفسی مجموعه‌های نخبه‌های هادی جامعه

۱/۳. خسارت انقلاب اسلامی در صورت عدم تحول در علوم انسانی

۲. تدوین مبانی علمی و فلسفی

۲/۱. ضرورت تدوین مبانی علمی و فلسفی تحول علوم انسانی به عنوان اولین گام

۲/۲. سرچشمه گرفتن مبانی علوم انسانی در غرب از تفکر مادی

۳. توسط نخبگان

۳/۱. انجام کار عمیق در باب علوم انسانی توسط صاحبان فکر و اندیشه

۳/۲. تحول علوم انسانی به دست انسان‌های اهل تعمق و باسواد

۴. در ارتباط با علمای حوزه

۴/۱. اصلاح علوم انسانی در گرو ارتباط مؤثر با حوزه‌های علمیه و علمای دین

۵. برنامه‌ریزی بلندمدت

۵/۱. کار بلندمدت برای تولید علوم انسانی بر اساس تفکر و جهان‌بینی الهی

۶. استفاده از تجربیات نخبگان کشورهای دیگر

۶/۱. تسلط اساسی بر کارهای دیگران برای متصل کردن علوم انسانی به منشأ دینی

۷. اجرای مصوبات شورای تحوّل

۷/۱. عملیاتی شدن مصوبات شورای تحوّل در علوم انسانی

برنامه عملیاتی

برای شتابدهی تحوّل علوم انسانی و دستیابی به مبانی علوم انسانی اسلامی بر اساس مطالبات فوق، فعالیت‌های ذیل طراحی شده است.

برنامه عملیاتی ۱: جمع‌آوری نظریه‌ها

شناسایی گسترده

۱. جستجوی کتب، مقالات و یادداشت‌های منتشره در موضوع تحوّل در علوم انسانی؛ فاز اول: منابع به زبان فارسی و محدود به داخل کشور

۱/۱. فاز دوم (سال آینده): شناسایی منابع عربی و انگلیسی و اندیشمندان غیرایرانی

۲. محصول: فهرست صاحب‌نظران در علوم انسانی اسلامی

استخراج نظریه

۳. بررسی آرا و نظریات و نگارش خلاصه نظریه (حداکثر ۱۵۰ کلمه) برای هر صاحب نظر

۴. محصول: فهرست صاحب‌نظران همراه با خلاصه نظریه در موضوع علوم انسانی اسلامی

دسته‌بندی نظریات

۵. طبقه‌بندی نظریات فارغ از جایگاه و موقعیت اجتماعی صاحب نظریه، بر اساس مشابهت در مبانی و روش‌ها

۶. محصول: فهرست طبقه‌بندی شده از نظریات علوم انسانی اسلامی همراه با مشخصات صاحب نظریه

برنامه عملیاتی ۲: تشکیل کرسی‌های انصاف

۷. انتخاب چهار نظریه برای بررسی در فاز اول

۷/۱. بررسی نظریات دیگر در فاز دوم پروژه (سال بعد)

۸. برگزاری جلسات گفتگوهای علمی در فضایی منصفانه

۸/۱. هر نظریه باید تعلق خود را به یکی از پنج گام تمدنی مشخص کند؛ انقلاب اسلامی، نظام اسلامی، دولت اسلامی، کشور اسلامی، تمدن اسلامی

۹. محرمانه بودن جلسات و به دور از جنجال

۹/۱. بدون حضور دیگران؛ خبرنگاران، دانشجویان، طلاب و هر فردی غیر از طرفین گفتگو و عوامل برگزاری جلسه

۹/۲. بدون ضبط تصویری و اکتفا به ضبط صدا با برچسب محرمانه و غیرقابل انتشار

۱۰. دعوت از شخص صاحب نظریه و عدم پذیرش نماینده یا شاگرد

۱۰/۱. حضور شخصی که بالاترین جایگاه در آن نظریه را دارد، در صورت فقدان صاحب نظریه

۱۱. حضور دانشمند برتر در جلسه به عنوان ناظر گفتگو؛ فردی که جایگاه علمی قابل قبولی نسبت به طرفین گفتگو دارد

برنامه عملیاتی ۳: تنظیم دستاورد کرسی‌ها

خلاصه مناظرات

۱۲. پیاده نوار و خلاصه‌سازی گفتگوها پس از برگزاری هر کرسی

۱۲/۱. توجه به محرمانه بودن صوت و متن و طبقه‌بندی آن

۱۳. محصول: خلاصه‌ای از نظریه‌های ارائه شده، ادعاهای هر طرف، اشکالات و پاسخ‌ها

رأی به برتری

۱۴. بررسی خلاصه و ثبت رأی به برتری نظریه یکی از طرفین با ذکر دلیل، توسط دو کارشناس متخصص در موضوع

۱۴/۱. کارشناسان نظر یکدیگر را مشاهده نمی‌کنند

۱۴/۲. نام کارشناس در سند نهایی ذکر نمی‌شود

۱۴/۳. این رأی باید به قدری صریح، رک و صادقانه باشد که صاحبان نظریه را به فکر بیشتر تحریک کند.

۱۵. محصول: خلاصه نظریات همراه با ادعاهای اشکالات و پاسخ‌ها، همراه با رأی به برتری یک نظریه

تحویل گزارش

۱۶. این خلاصه‌ها به صورت محرمانه توسط پیک ویژه‌ای در کمترین زمان ممکن به دست طرفین گفتگو می‌رسد.

۱۷. توضیح داده می‌شود که می‌تواند درخواست برای تشکیل جلسه بعدی داشته باشد، با همان فرد یا صاحب نظریه‌ای دیگر

جدول برتری

۱۸. برنامه‌ریزی برای تشکیل کرسی‌های بعدی مبتنی بر آرای حاصله

۱۸/۱. هر صاحب‌نظری که علی‌رغم دریافت رأی به عدم برتری برای تشکیل جلسه بعدی درخواست ندهد به معنای پذیرش ضعف نظریه است.

۱۸/۲. هر نظریه برتر به مصاف نظریه برتر در گفتگوها و کرسی‌های دیگر می‌رود.

۱۸/۳. انتخاب طرفین مدعی بر اساس آن دسته‌بندی‌هایی صورت خواهد پذیرفت که آرا را نظم داده بودند.

۱۸/۴. دو نظر نهایی در مرحله نهایی مقابل هم قرار می‌گیرند که نتیجه آن نتیجه کل بررسی‌ها را روشن خواهد کرد.

۱۹. محصول: فهرست رتبه‌بندی شده نظریات در حوزه علوم انسانی اسلامی، بر اساس کسب پیروزی در کرسی‌های انصاف

نشر دستاوردها

۲۰. انتشار گزارش در قالب یک مقاله علمی - پژوهشی و نشر آن در نشریات و سایت‌های معتبر

۲۰/۱. در پایان مناظره‌ها و مشخص شدن نظریه برتر

۲۰/۲. مشتمل بر راهکار تحوّل در علوم انسانی، مبانی، مبادی، بنیان‌ها و ریشه‌های علوم انسانی اسلامی

۲۰/۳. انتشار به صورت حداکثری؛ به نحوی که مورد توجه قرار گیرد و کانون بحث‌ها شود

اهداف حاصله از اجرای برنامه

۱. شناسایی مستدل‌ترین نظریه در میان تمامی آرای بیان شده و ادعایی درباره تحوّل علوم انسانی و درباره مسیر صحیح این تحوّل

۲. جمع‌آوری و متمرکز شدن مبانی و زیرساخت‌های علوم انسانی اسلامی به عنوان مواد خام تحوّل

۳. ارتقای نظریه‌ها و بروز تغییرات فراوان در رأی و نظر اندیشمندان به تبع گفتگوها

۳/۱. کاهش اشکالات نظریه‌های علمی به دلیل تضارب آرا

۳/۲. ریزش تغییرات نظرات نخبگان به صورت آبشاری در تمام شاگردان آن‌ها تا سطح عموم مردم

۴. شتاب یافتن تحوّل در علوم انسانی

۴/۱. ناگزیر شدن تک‌تک نظریه‌پردازان درگیر با موضوع تحوّل در علوم انسانی به تفکر بیشتر برای دفاع از هویت علمی خود

۴/۲. تأثیر گرفتن فرهنگ عمومی و افزایش مطالبات اجتماعی برای تحوّل علوم انسانی

۴/۳. پدید آمدن عزم ملی تولید علوم انسانی اسلامی، تحت تأثیر درگیر شدن نخبگان با موضوع

مدّت اجرای برنامه

شش‌ماه؛ اول مهر ۱۴۰۲ لغایت ۲۹ اسفند ۱۴۰۲

نهاد مجری برنامه

...

نمودار زمان بندی اجرا

ردیف	برنامه	عنوان فعالیت	وابستگی	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
۱	جمع آوری نظریه ها	شناسایی صاحب نظران علوم انسانی اسلامی	-						
۲		تولید فهرست صاحب نظران علوم انسانی اسلامی	FS1						
۳		بررسی آرا و استخراج نظریات	FS2						
۴		خلاصه سازی نظریات	SS3						
۵		تولید فهرست نظریات درباره علوم انسانی اسلامی	FS4						
۶		طبقه بندی نظریات	FS5						
۷		تولید نظام طبقه بندی نظریات علوم انسانی اسلامی	FS6						
۸	کرسی انصاف	انتخاب چهار نظریه بر اساس طبقه بندی	FS7						
۹		تماس، دیدار و دعوت از صاحبان نظریه	FS8						
۱۰		برگزاری کرسی های انصاف	FS9						
۱۱	تنظیم دستاورد کرسی ها	پیاده نوار صوتی جلسات	SS10						
۱۲		خلاصه سازی گفتگوها و استخراج اشکال و جواب	SS11						
۱۳		دو بار کارشناسی خلاصه ها و ثبت رأی	SS12						
۱۴		تولید گزارش نهایی هر کرسی انصاف	SS13						
۱۵		تحويل حضوری گزارش نهایی به صاحبان نظریه	SS14						
۱۶		تولید گزارش جامع کرسی ها در قالب مقاله و انتشار	FS14						
۱۷		اطلاع رسانی درباره گزارش جامع و نتایج کرسی ها	FS16						

برآورد هزینه‌های اجرای برنامه

ردیف	عنوان فعالیت	مدت (هفته)	شرح هزینه	هزینه فعالیت (میلیون ریال)
۱	شناسایی صاحب‌نظران علوم انسانی اسلامی	۲	۹۶ نفر ساعت پیمایش (ارشد) + ۲۴ نفر ساعت نظارت (دکتر)	۵۷۶
۲	تولید فهرست صاحب‌نظران علوم انسانی اسلامی	۱	۴۸ نفر ساعت تنظیم فهرست (دکتر) + ۲۴ نفر ساعت صفحه‌بندی و ویرایش (کارشناس)	۴۳۲
۳	بررسی آرا و استخراج نظریات	۲	۹۶ نفر ساعت پیمایش (ارشد) + ۹۶ نفر ساعت پژوهش (دکتر)	۱,۷۶۶
۴	خلاصه‌سازی نظریات	۲	۱۹۲ نفر ساعت پژوهش (ارشد ۲) + ۲۴ نفر ساعت حل اختلاف پژوهش (دکتر)	۱,۳۸۲
۵	تولید فهرست نظریات درباره علوم انسانی اسلامی	۱	۴۸ نفر ساعت تنظیم فهرست (دکتر) + ۲۴ نفر ساعت صفحه‌بندی و ویرایش (کارشناس)	۴۳۲
۶	طبقه‌بندی نظریات	۱	۹۶ نفر ساعت پژوهش (ارشد ۲) + ۲۴ نفر ساعت حل اختلاف پژوهش (دکتر)	۱,۰۳۶
۷	تولید نظام طبقه‌بندی نظریات علوم انسانی اسلامی	۱	۴۸ نفر ساعت تنظیم فهرست (دکتر) + ۲۴ نفر ساعت صفحه‌بندی و ویرایش (کارشناس)	۴۳۲
۸	انتخاب چهار نظریه بر اساس طبقه‌بندی	۱	۱۲ نفر ساعت پژوهش (دکتر)	۱۷۲
۹	تماس، دیدار و دعوت از صاحبان نظریه	۱۰	۴۸۰ نفر ساعت منشی (کارشناس) + ۱۴۰ نفر ساعت ارتباطات (دکتر)	۲,۰۸۰
۱۰	برگزاری کرسی‌های انصاف	۹	۴۳۲ نفر ساعت هماهنگی (کارشناس ۲)	۸۶۴
۱۱	پیاده نوار صوتی جلسات	۹	۲۱۶ نفر ساعت نگارش (کارشناس) + ۱۰۸ نفر ساعت ویرایش و مستندسازی (ارشد)	۸۶۴
۱۲	خلاصه‌سازی گفتگوها و استخراج اشکال و جواب	۹	۲۱۶ نفر ساعت پژوهش (ارشد ۲) + ۵۴ نفر ساعت حل اختلاف پژوهش (دکتر)	۲,۳۳۲
۱۳	دو بار کارشناسی خلاصه‌ها و ثبت رأی	۹	۴۳۲ نفر ساعت پژوهش (دکتر ۲)	۶,۲۲۰
۱۴	تولید گزارش نهایی هر کرسی انصاف	۸	۳۸۴ نفر ساعت تنظیم فهرست (دکتر) + ۱۹۲ نفر ساعت صفحه‌بندی و ویرایش (کارشناس)	۳,۴۵۶
۱۵	تحويل حضوری گزارش نهایی به صاحبان نظریه	۸	۴۸ نفر ساعت ارتباطات (دکتر) + ۴۸ نفر ساعت منشی (کارشناس)	۴۸۰
۱۶	تولید گزارش جامع کرسی‌ها در قالب مقاله و انتشار	۴	۱۹۲ نفر ساعت تنظیم فهرست (دکتر) + ۹۶ نفر ساعت صفحه‌بندی و ویرایش (کارشناس)	۱,۷۲۸
۱۷	اطلاع‌رسانی درباره گزارش جامع و نتایج کرسی‌ها	۲	۱۹۲ نفر ساعت پژوهش (ارشد ۲)	۱,۳۸۲
۱۸	هزینه تجهیزات صوتی و سخت‌افزار مورد نیاز	۲۴	رکورد + رایانه + هاب + کابل‌ها و اتصالات مورد نیاز	۸,۰۰۰
۱۹	پرسنل اداری و همکاران دائمی	۲۴	نیروی خدماتی + مدیر پروژه + ناظر پروژه + پیک + تایپیست + سایر نیروهای مورد نیاز	۱۱,۰۰۰
۲۰	هزینه‌های جاری	۲۴	پذیرایی + ایاب و ذهاب + پرینت + کپی + کاغذ، لوازم التحریر و سایر لوازم مصرفی	۶,۰۰۰
۲۱	هزینه اجاره مکان + مبلمان و لوازم اداری	۲۴	استفاده از امکانات مؤسسه ...	۰
جمع کل هزینه‌ها: پنجاه میلیارد و ششصد و سی و چهار میلیون ریال				۵۰,۶۳۴

مبنای محاسبات مالی

۱. دستمزد ساعتی کارشناس ۲ میلیون ریال، کارشناس ارشد ۴ میلیون ریال و دکترا ۸ میلیون ریال محاسبه شده است.
۲. فعالیت‌های پژوهشی ۸۰ درصد افزایش دستمزد دارد.
۳. کار تمام وقت روزی ۸ ساعت و در هر هفته ۶ روز محاسبه می‌شود.
۴. تحصیلات و تخصص نیروهای انسانی باید متناسب با مأموریت محوله باشد.
۵. هزینه مکان و لوازم ضروری اداری، مانند: میز و صندلی، به دلیل استفاده از امکانات مؤسسه صفر در نظر گرفته شده است.
۶. تجهیزات خریداری شده برای پروژه پس از پایان مدت فعالیت، تحویل معاونت فناوری اطلاعات مؤسسه خواهد شد، تا حسب نیاز مورد استفاده قرار گیرد.
۷. غیر از هزینه‌های پذیرایی و ایاب و ذهاب، به صاحب‌نظران هدیه‌ای پرداخت نخواهد شد؛ توجه به این‌که فایده حضور در کرسی‌های انصاف برای آنان بیشتر است تا برای پروژه.
۸. هزینه نیروی انسانی توسط مدیر پروژه و به میزان کار افراد و محصولی که ارائه می‌کنند پرداخت خواهد شد و در صورت کوتاهی فوراً جایگزین می‌شوند. (محصول‌محور)

پیش‌بینی فاز دوم

پس از اتمام فاز اول و ارائه کامل محصولات، بر حسب تعداد نظرات احصا شده در علوم انسانی اسلامی، برنامه فاز دوم برای سال ۱۴۰۳ تدوین خواهد شد، تا ضمن برگزاری کرسی‌های انصاف باقی‌مانده از فاز اول، آرا و نظرات در زبان‌های عربی و انگلیسی نیز شناسایی و مستند شود. فاز اول که در ششماه دوم سال ۱۴۰۲ اجرا می‌شود تنها ظرفیت برگزاری کرسی‌های انصاف برای چهار نظریه را دارد.

نام، سمت و امضای کارفرما

نام و امضای رئیس مؤسسه

نام و امضای ناظر

نام و امضای مدیر پروژه

